

VAITELIAISUUSPYYNTÖ POISTETTU

Vaiteilaisuuspyyntö poistettu neuvoston päätöksen jälkeen

EU/YUTP/EDUSKUNNALLE TIEDOTTAMINEN/EU:n erityisedustajan nimittäminen Belgrad-Pristina-dialogia var- ten

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Euroopan unionin neuvosto nimittää EU:n erityisedustajat korkean edustajan esityksestä. EU:n Belgrad-Pristina-dialogin erityisedustajan mandaatti on päättymässä 31.1.2025. EU:n korkea edustaja on esittänyt uuden erityisedustajan nimittämistä tehtävään 1.2.2025 alkaen. Erityisedustajan mandaatti päättyisi nykyisen esityksen mukaan 28.2.2026. Vuoden pituisen mandaatin on tarkoitus lähettää viesti EU:n halusta saavuttaa konkreettista edistystä dialogissa.

Käsiteltävänä on erityisedustajan nimitystä koskeva neuvoston päätös, joka määrittelee erityisedustajan mandaatin eli toimikauden, toiminnan tavoitteet sekä toimikauden budjetin.

Erityisedustajaa koskeva neuvoston päätös on tarkoitus hyväksyä neuvostossa tammi-kuun aikana.

Suomen kanta

Suomi tukee erityisedustajan nimittämistä esitetyn mukaisesti.

Suomi katsoo, että erityisedustajan tehtävä on oleellisen tärkeä instrumentti Kosovon ja Serbian suhteiden normalisoimiseksi. Kosovon ja Serbian suhteiden normalisaatio on keskeinen osa molempien maiden EU-polkuja sekä tärkeä osa Länsi-Balkanin alueen vakautta. EU:n fasilitoima dialogi Serbian ja Kosovon välillä on merkittävä keino suhteiden normalisaation saavuttamiseksi.

Suomi tukee Belgrad-Pristina-dialogia ja erityisedustajan toimintaa.

Pääasiallinen sisältö

Euroopan unionin erityisedustajat (EU Special representative, EUSR) tukevat EU:n ulko-suhteiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan työtä. Erityisedustajat lisäävät EU:n

toiminnan kokonaisvaltaisuutta, sekä unionin aktiivisuutta ja läsnäoloa vastuualueillaan, ja osaltaan vahvistavat yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan (YUTP) toteuttamista.

Erityisedustajat toimivat ulko- ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan alaisuudessa. Heidän tulee ylläpitää erityisen läheistä suhdetta poliittiseen ja turvallisuusasioiden komiteaan (PSC, COPS). Komitea päättää erityisedustajan toiminnan poliittisista suuntaviivoista hänen tehtävänsä asettamassa viitekehyksessä.

Erityisedustaja raportoi komitealle säännöllisesti. Erityisedustajien tulee sovittaa toimintansa yhteen unionin ulkosuhdehallinnon ja sen asianomaisten osastojen toiminnan kanssa sekä pitää jatkuvaa yhteyttä EU delegaatioihin sekä jäsenmaiden edustustoihin alueella. Erityisedustajilla on ollut keskeinen rooli YUTP:n johdonmukaisuuden kehittämisessä ja EU:n vaikuttavuuden lisäämisessä kansainvälisessä politiikassa.

EU:n Belgrad-Pristina-dialogin erityisedustajan tehtävänä on saavuttaa Serbian ja Kosovon suhteiden kokonaisvaltainen normalisaatio, mikä on keskeistä maiden eurooppalaiselle lähentymiselle.

Tavoitteen saavuttamiseksi erityisedustaja fasilitoi Belgrad-Pristina-dialogia EU:n korkean edustajan puolesta; pyrkii Serbian ja Kosovon suhteiden normalisointiin osapuolia laillisesti sitovan sopimuksen kautta, mikä ratkaisee sopimusosapuolten väliset ongelmat ja kontribuoi alueen vakauteen; sekä valvoo ja avustaa tarpeen mukaan sopimusosapuolten työtä aiempien, dialogin avulla saavutettujen sopimusten toimeenpanossa. Erityisedustajan tehtävänä on myös aktiivisesti parantaa unionin toiminnan tehokkuutta ja näkyvyyttä julkisen diplomatian kautta, koordinoida ja yhteensovittaa unionin toimintaa ja politiikkoja Länsi-Balkanin alueella, ja pitää läheistä yhteyttä jäsenmaihiin. Erityisedustajan tulee myös tukea korkean edustajan toimintaa Länsi-Balkanilla.

Belgrad-Pristina –dialogia Kosovon ja Serbian suhteiden normalisoimiseksi on käyty vuodesta 2011. Nykyisen erityisedustaja Miroslav Lajčákin (*EUSR for the Belgrade-Pristina Dialogue and other Western Balkan regional issues*) mandaatti päättyy tammikuussa 2025. Dialogissa keväällä 2023 saavutettu ns. Ohridin sopimus (*Agreement on the Path to Normalisation*), ja sen toimeenpanoa koskeva lisäpöytäkirja (*Implementation Annex*) oli suuri diplomaattinen ponnistus fasilitaattori EU:lta, mutta sen toimeenpano ei ole edennyt suunnitellusti. Edistyminen suhteiden normalisatiossa on edellytys maiden etenemiselle EU-polulla. Uuden Belgrad-Pristina –erityisedustajan (*European Union Special Representative for the Belgrade-Pristina Dialogue*) mandaatti keskittyisi entistä vahvemmin dialogiin, sillä uuden EUSR:n tehtävä ei (esityksen mukaan) sisällä nykyisen EUSR:n alueellisiin kysymyksiin liittyvää tavoitetta.

Suomi on tukenut Belgrad-Pristina-dialogia tukihankkeen kautta. Rauhanvälityshankkeen lisäksi Suomi tuki vuosina 2021-2024 EU:n fasilitointia sekondeeraamalla asiantuntijan erityisedustajan toimistoon.

Kansallinen valmistelu

Asia on saatettu EU3 ulkosuhdejaoston kirjalliseen menettelyyn 9.-13.1.2025.

Taloudelliset vaikutukset

Erityisedustajan toimikauden budjetti määritellään päätöksen käsittelyn yhteydessä. Budjetti rahoitetaan EU:n yleisestä budjetista. Rahoituksen tullessa nykyisen monivuotisen rahoituskehyksen kautta päätöksen ei odoteta tuovan Suomelle uusia taloudellisia sitoumuksia.

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Juho Väänänen, EUA-40/UM, 050 301 5358
Tapio Rantanen, VNEUS
Inkeri Virtanen-Abernethy, EUA-40/UM

VAHVA-tunnus

EU/1162/2024